

ДОСЛІДЖЕННЯ ДОСВІДУ ПОЗИЦІОНУВАННЯ BANK OF AMERICA НА СВІТОВОМУ РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

Анотація. У статті дається характеристика Bank of America – значущої ланки в банківській системі США та всього світу. На основі річного фінансового звіту розглядаються основні напрямки діяльності Bank of America та динаміка показників по них, що дає змогу побачити переваги західного досвіду банківської справи й визначити напрямки, варті наслідування банківською системою України сьогодні.

Ключові слова: банківські операції, банківські послуги, банківська корпорація, прибуток, доходи, витрати.

Вступ. Актуальність обраної теми зумовлена тим, що Bank of America є прикладом для наслідування як результат розвитку банківської системи США. Говорячи про Україну, маємо зазначити, що стабільність функціонування, зокрема банківської системи як однієї з найважливіших ланок фінансової, має велике значення для подальшого розвитку економіки.

Сьогодні, не зважаючи на власні здобутки, ми повинні брати приклад та наслідувати в окремих питаннях досвід таких успішних корпорацій, як Bank of America.

Питання досліджуються в працях вітчизняних і зарубіжних учених та фахівців Є. Холінс [6], Г. Хаубнер [7], Х. Сміт [8], Разуменко І. М. [11].

Та все ж таки, лишається багато запитань, які потребують детальнішого розгляду.

Постановка завдання. Мета дослідження – розгляд та вивчення досвіду функціонування банківської системи США на прикладі Bank of America. Для повноцінного розгляду обраної теми виникла необхідність вивчення таких питань. Першим з них, на нашу думку, є розгляд структури, функцій та повноважень одного з найбільших банків світу Bank of America. Щоб переконатися в дійсно позитивній динаміці показників з основних напрямків діяльності банку, ми використовували офіційний консолідований звіт Bank of America за 2006 р. та інвестиційний звіт за перше півріччя 2007 р. [9, 10]. На базі досліджень із цих джерел можна зазначити безсумнівно значне зростання як клієнтської база в США та по всьому світу, так і обсягів доходів банку, а, відповідно, його прибутків. Як доказ успішної міжнародної роботи, будуть наведені показники діяльності в кожному з регіонів світу, де Bank of America проводить свої операції.

Результати. Коріння виникнення Bank of America походять із Bank of Italy, заснованого Амадео Джіаніні в 1904 р. Після землетрусу 1906 р. в Сан-Франциско Bank of Italy стає лідером у регіоні, надаючи позики потерпілим від стихійного лиха.

Після Другої світової війни Каліфорнія демонструвала найзначніший економічний ріст, а також збільшились потреби в чекових рахунках (солдати

отримували плату через рахунки в банках). У результаті цього Bank of America став не спроможним обслуговувати всіх клієнтів та проводити розрахунки по чеках. Відділення мусили зачинятися о другій годині по обіді, аби обробити отримані чеки до п'ятої. Щоб бути здатним обслуговувати всі транзакції, банк багато інвестував у розвиток інформаційних технологій. Тому Bank of America можна назвати одним з ініціаторів винаходу сучасних централізованих банківських операцій, нових технічних засобів, таких як автоматизація прийому чеків, уведення рахунків клієнтів та ін. Завдяки ефективності використання цих надбань Bank of America зміг знизити витрати на персонал, що дало йому змогу розширюватися, доки він не став найбільшим банком у світі на початку 70-х.

Ці технології надали можливість Bank of America бути сполученим з індивідуальними рахунками клієнтів напряму. У 1959 р. банк винайшов пластикову картку Bank of America, що змінила назву на VISA в 1977 р. Щоб конкурувати з Bank of America, консорціум інших банків Каліфорнії ввів карту Master Charge (зараз Master Card).

Подальший розвиток Bank of America пов'язаний з експансією поза межами Каліфорнії в 1983 р. з придбанням Seafirst Corporation у Сіетлі, Вашингтоні та повним оволодінням Seattle-First National Bank.

Як результат усіх процесів злиття та придбань, Bank of America сьогодні найбільший постачальник власної карткової продукції у світі, найбільший банк пересічних громадян та сектора малого бізнесу в США.

Загалом діяльність Bank of America поділяється на три основні напрямки: «Глобальні споживачі та малий бізнес», «Глобальні корпорації та інвестиції» та «Глобальне багатство та інвестиційний менеджмент».

Стосовно «Глобальних споживачів та малого бізнесу», то в цьому напрямку обслуговується близько 53 млн фізичних осіб, а також масовий ринок малого бізнесу в містах на всій території Сполучених Штатів [9]. Три четверті національного сектора малого бізнесу, що охоплює невеликі домашні підприємства, поодиноких підприємців, виробників та розповсюджувачів з незначними обсягами, здійснюють свою діяльність у ділових колах, які обслуговуються Bank of America. Вище перелічені клієнти банку задовольняють свої потреби в банківських послугах за допомогою:

- понад 5700 банківських центрів;
- 17 000 банкоматів, кількість яких постійно збільшується;
- найбільшій національній системі банківських послуг у режимі «online».

Маємо зазначити, що Bank of America – це головний постачальник чекових, ощадних, кредитних та дебетових карток, лідер житлових позик, має зростаючу частку на ринку іпотечного кредитування [3].

Наступний напрямок діяльності Bank of America – це «Глобальні корпорації та інвестиції». У цій сфері будуються вичерпні, всебічні фінансові рішення для клієнтів, починаючи з компаній, що мають річний дохід у 2,5 млн дол. США і закінчуючи великими міжнародними корпораціями, урядами, інституційними інвесторами та благодійними фондами. Послуги, що надаються таким клієнтам: депозити та кредити; управління ризиками та грошовими потоками, розрахункові операції; нарощення капіталу; консультаційні послуги, обґрунтовані дослідженнями розвитку економічних процесів та знанням потреб і стратегії діяльності клієнтів. Інвестори виграють завдяки першокласним дослідженням балансу та управлінню ризиками активів усіх класів. Незважаючи на те, що в цій сфері обслу-

говуються клієнти по всьому світу, фінансові продукти та послуги, які їм пропонуються, створюються з урахуванням та розумінням унікальних потреб кожного з них.

Щодо напрямку «Глобального багатства та інвестиційного менеджменту», то можна зазначити, що він забезпечує повний спектр банківських та інвестиційних послуг, здатних адаптуватися до змін у менеджменті капіталу більше 3 млн клієнтів, як юридичних, так і фізичних осіб. Клієнти мають доступ до банківських послуг через три першочергові галузі: «Основна діяльність та інвестиції», «Приватна діяльність» та «Колумбійський напрямок».

Виходячи з того, що Bank of America має значні обсяги операцій та здійснює свою діяльність у світовому масштабі, доречний розгляд деяких видів активів, зобов'язань, доходів та витрат залежно від їх географічного місця походження. Це потрібно для визначення результатів діяльності з кожного окремого регіону, що, у свою чергу, дає змогу своєчасно вжити заходів зі збалансування доходів та витрат по цих регіонах.

Міжнародна діяльність Bank of America пов'язана, перш за все, з діяльністю напрямку «Глобальні корпорації та інвестиції». Кінцева мета роботи цього напрямку – створення прибуткового, універсального банку. Досягнення лідерства в США супроводжується залученням як міжнародних корпоративних та інституційних клієнтів, що мають інтерес і капітал у США, так і вітчизняних клієнтів, які мають глобальні потреби.

Тож виділяються три основні напрямки у світовій діяльності: Європа, Близький Схід і Африка; Азія та Латинська Америка.

Щодо регіону Європа, Близький Схід і Африка, то свою присутність Bank of America має з 1922 р., коли обслуговувалось близько 2600 чоловік за допомогою офісів в Об'єднаному Королівстві, Бельгії, Франції, Німеччині, Греції, Італії, Нідерландах, Республіці Ірландії та Іспанії.

Особливої уваги заслуговують недавні успіхи:

- обслуговує найвизначніші стратегічні і фінансові транзакції, такі як придбання акцій Schering AG на 7 млрд дол. США, придбання засобів на 37 млрд євро для Endesa та придбання Pages Jaunes за 3,2 млрд фунтів стерлінгів Hilton і KKR/Goldman Sachs;

- виконував функції бухгалтера на трьох угодах року за версією журналу «Credit», 2007, а саме:

- у Швейцарії: «Dollar Investment Grade Deal of the Year»;
- на островах Ландсбанкі: «Runner-up for Dollar Investment Grade Deal of the year»;

- з комерційним банком Abu Dhabi: «Runner-up for Sterling Investment Grade Deal of the Year»;

- відіграв істотну роль у чотирьох угодах, названих «Краща угода», у 2006 р. за версією «The Banker», квітень 2007 р., а саме:

- Barr Pharmaceuticals – Хорватія;
- острови Ландсбанкі – Ісландія;
- Swiss Re – Швейцарія;
- HCA – США [10].

Діяльність у Азійському напрямку пов'язана з присутністю Bank of America у Гонконзі протягом 100 років та на інших територіях упродовж 60 років. Банк має офіси у 12 країнах регіону: Австралії, Індії, Індонезії, Японії, Кореї, Малайзії, На-

родній Республіці Китаю, Гонконзі, Філіппінах, Сінгапурі, Тайвані і Таїланді. Основні сфери діяльності – інвестиції, ринки капіталу, світова торгівля, управління світовими грошовими потоками, торгівля фінансами, лізинг та фінансові консультаційні послуги.

Із особливостей, пов'язаних із цим регіоном, можна виділити співпрацю China Construction Bank (CCB). З того моменту, як у 2005 р. були оголошені наміри Bank of America з придбання 9 % акцій CCB, розпочався процес установлення партнерських відносин. Починаючи з 2006 р., для клієнтів обох компаній стали доступні кілька нових видів продукції, як, наприклад, безкоштовне використання банкомату та безкоштовні грошові перекази в обидві країни. Bank of America виступає в ролі радника й ділиться своїм досвідом із CCB із багатьох питань: інформаційні технології, корпоративне управління, фінанси, управління ризиками, людські ресурси (персонал) та ін. Як відомо, Китай – одна з країн, що демонструють швидкі темпи економічного зростання, тому співпраця з найперспективнішим банком Китаю стане прибутковою для обох сторін.

У Латинській Америці Bank of America пропонує послуги по всьому регіону. Відсоткові податкові збори – одне з останніх інноваційних рішень, створених спеціально з урахуванням унікальних потреб Латинського американського ринку. Bank of America у Мексиці пропонує різноманітні продукти місцевим великим корпораціям, транснаціональним компаніям, урядовим організаціям, банкам та інституційним інвесторам.

Сучасний економічний розвиток України характеризується створенням власної економіки ринкового напрямку, успішним ринковим перетворенням повинні відповідати відповідні економічні важелі керування, які мають бути адекватними механізмам у ринкових перетвореннях. Особлива роль відводиться банківській системі. Сучасне кредитно-грошове і фінансове господарство країни переживає серйозні структурні зміни. Перебудовується кредитна система, модифікуються взаємовідносини центрального банку та фінансово-кредитних інститутів, складаються інші пропорції в динаміці держави і приватного сектора. Сучасна банківська система – це сфера різноманітних послуг своїм клієнтам: від традиційних депозитно-позичкових і розрахунково-касових операцій, що визначають основу банківської справи, до новітніх форм грошово-кредитних і фінансових інструментів, використовуваних банківськими структурами (лізинг, факторинг, траст і т. д.). Створення стійкої, гнучкої й ефективної банківської інфраструктури – одне з найважливіших (і надзвичайно складних) завдань, що ставляться на сучасному етапі для України. Сьогодні в умовах розвинутих товарних і фінансових ринків структура банківської системи різко ускладнюється. З'являються нові види фінансових установ, нові кредитні установи, інструменти і методи обслуговування клієнтури [7].

Одна з найрозвинутіших, найефективніших банківських систем світу – банківська система США. Не зважаючи на багаторазові кризи та недовіру народу й влади, вона відстояла себе. Центральний банк регулює економіку не прямо, а через грошово-кредитну систему. Впливаючи на кредитні інститути, він створює певні умови для їхнього функціонування. Від цих умов значно залежить напрям діяльності комерційних банків і інших фінансових інститутів, що й впливає на хід економічного розвитку країни. Тому національні особливості кредитної системи визначають ступінь регулюючого впливу центрального банку на економіку і впливають на умови функціонування центрального банку. Особливості національної

банківської системи значно впливають на вибір шляхів і методів грошово-кредитного регулювання центральним банком, на протипагу їм тих або інших інструментів грошової політики.

Один із найголовніших позитивних моментів у цій системі – політика, яку проводять банки відносно їхньої клієнтської бази. Загалом сьогодні вся банківська політика спрямована на формування, утримання та збільшення клієнтської бази. Тобто банки цікавляться, що потрібно споживачу для задоволення його потреб. Насамперед вони проводять різноманітні референдуми з найцікавіших банківських питань. Банки також проводять опитування населення щодо послуг, які вони надають. Ці опитування проходять не тільки в межах одного міста чи штату, а дуже часто й по території всієї Америки, не виключаючи маленьких міст і сіл. Також щодо цього питання дуже зручно користуватися Інтернетом (рис. 1).

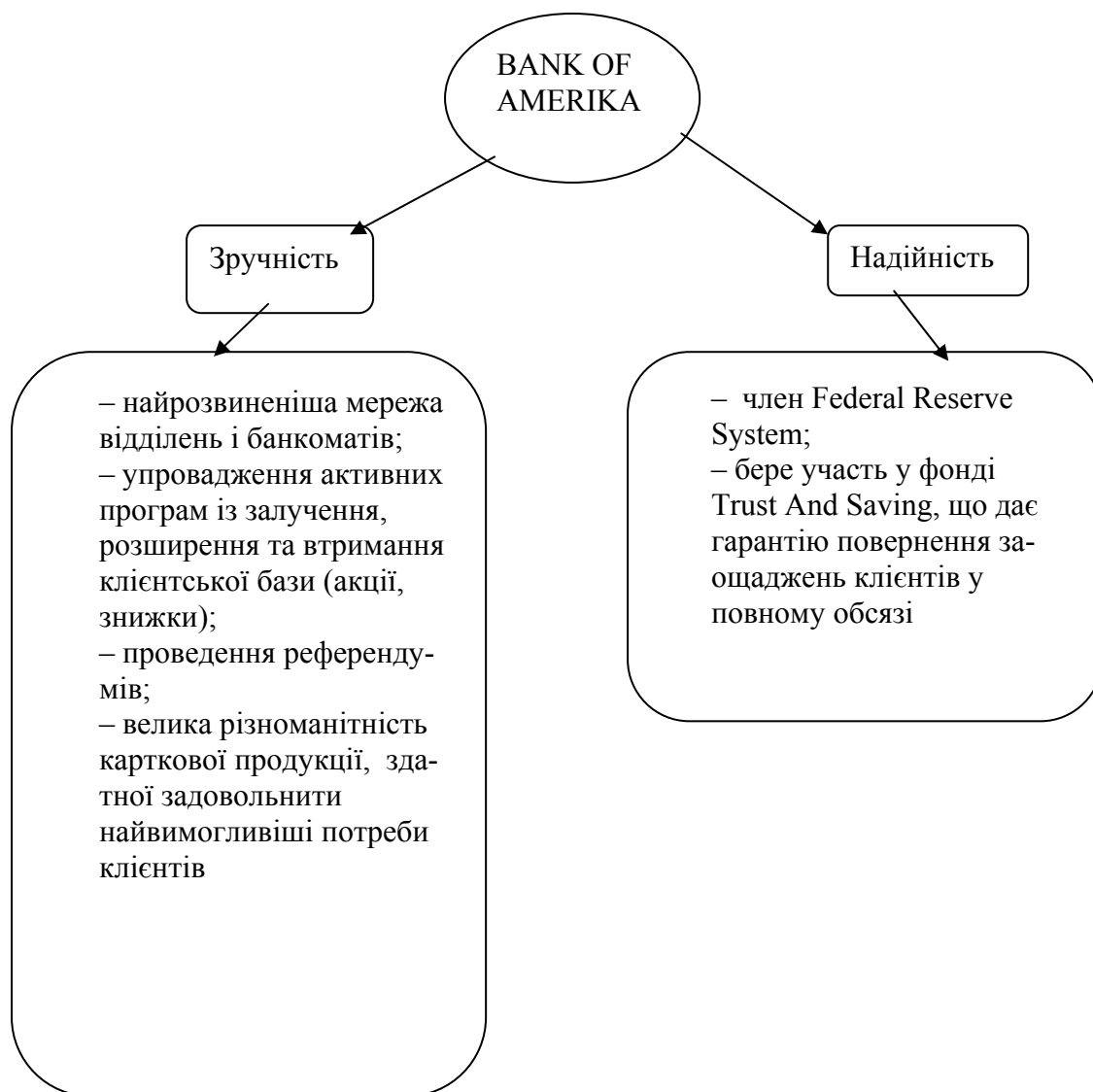

Рис. 1. Переваги Bank of Amerika

В Україні сьогодні банківська політика спрямована не на споживача, а на продукт, тобто вдосконалення банківських послуг, реформування їх. А за споживача на території сучасної України зовсім не думають. Банки повинні насамперед цікавитись, що йому потрібно, і лише потім упроваджувати.

Отож, на наш погляд, українська банківська система повинна також поступово спрямовувати свою політику на залучення та утримання клієнтів, роботу з ними на вищому рівні та впровадження будь-яких акцій і знижок, які реально існують, проводити роз'яснювальну політику для клієнтів, котрі тільки-но прийшли в банк.

Економічний розвиток суспільства неминуче пов'язаний із розвитком фінансової системи, яка обслуговує його потреби. Говорячи про Україну, маємо зазначити, що стабільність функціонування, зокрема банківської системи як однієї з найважливіших ланок фінансової, має велике значення для подальшого розвитку економіки.

Тому такий важливий світовий досвід успішного функціонування банківського сектора. Практика банківської справи США становить великий інтерес для банківської системи України. Добудова банківського механізму можлива лише шляхом відновлення принципу функціонування кредитних установ, прийнятих у цивілізованому світі, що спираються на багатовіковий досвід ринкових банківських структур. Тому таким важливим є вивчення американської практики організації банківських систем, що продемонстрували свою високу ефективність.

Висновок. Традиційне уявлення про банк як тільки про кредитний і розрахунково-платіжний інститут не відповідає сучасному становищу речей. Сьогодні, як було показано в цій роботі, комерційний банк являє собою універсальний, багатofункціональний кредитно-фінансовий комплекс, що поєднує депозитно-позичкові, інвестиційні, консультаційні та інші банківські операції. Через лізинг, факторинг, проектне фінансування, концентрацію передової технології, використання в банківській практиці останніх досягнень науки і техніки банки фактично керують науково-технічним прогресом і безпосередньо беруть участь у процесі виробництва. Крім того, широке кредитування бюджетного дефіциту і державного боргу підсилює зрощування банків із державними фінансами і дає змогу банкам впливати на грошову (і не тільки) політику країни.

З огляду на вище зазначене, треба сказати, що в системі глобалізаційних процесів вивчення світового досвіду функціонування банківського сектора на прикладі такого гіганта, як Bank of America, – той невід'ємний фактор, що стає на шляху подальшого розвитку українських банків.

Література

1. Банківські операції: підручн. – 2-ге вид., випр. і доп. / А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін.; за ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Мороза. – К. : КНЕУ, 2002. – 476 с.
2. Щербакова Г. Н. Банковские системы развитых стран / Г. Н. Щербакова. – М. : Экзамен, 2001.
3. Банковское дело: учебн. / В. И. Колесников, Л. Т. Кроливецкая, Н. Г. Александрова и др.; под ред. В. И. Колесникова, Л. Т. Кроливецкой. – 3-е изд. – К. : Финансы и статистика, 2002. – 480 с.
4. Заець О. В. Інструментарій банківської справи: навч. посіб. / О. В. Заець, П. Є. Житний, В. І. Кудрявцев. – Луганськ : СНУ, 2000. – 352 с.
5. Заець А. В. Банковское дело в схемах, таблицах, документах: учеб. пособ. / А. В. Заець, П. Е. Житный, П. П. Несторенко. – Луганск : Изд-во ВНУ им. В. Даля, 2002. – 407 с.
6. Звіт з інвестиційної діяльності Bank of America за перше півріччя 2007 р.
7. Консолідований фінансовий звіт Bank of America за 2007 рік.

8. Кулікова С. П. Світова економіка та міжнародні відносини / С. П. Кулікова // Економіст. – 2007. – № 3. – С. 15–18.
9. Офіційний сайт Bank of America .
10. Офіційний сайт Федеральної резервної системи США.
11. Разуменко І. М. Проблеми та перспективи розвитку комерційних банків України / І. М. Разуменко : зб. наук. праць Укр. академії банківської справи НБУ. – 2005.
12. Ernest F. Hollings. Bank Reform. Foreign Policy // 2005–2006. – № 93. – P. 91–103.
13. Gary Clyde Hufbauer and Jeffrey J. Schott Prescription for Growth. Foreign Policy // 2006–2007. – № 56. – P. 104–114.
14. Hederick Smith A Fast-Track Reality Check. The Washington Monthly, January/February 2005. – P. 8–9.
15. William A. Orme Jr. Myths versus Facts. The Whole Truth about the Half-Truths. Foreign Affairs. – Vol. 72. – № 5 (November/December 2007). – P. 2–10.
16. Wikipedia – електронна енциклопедія.

Summary. The research gives characteristics of Bank of America as of an important element of the US and World's bank system. Basing on the Annual financial Report, we studied main business directions Bank of America as well as dynamic of its indicators, which give us a chance to see the benefits of western experience in the field of banking. It's important to show the directions worth of being followed by Ukrainian banking system today.

Keywords: bank operations, bank services, bank corporation, net income, revenues, expenses.